

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Miejscowość/ Region / Kraj

Pabianice, Mazowsze, Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum pabianickiego Koła Polskiej Macierzy Szkolnej

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

zbiory muzealne PMS, zbiory muzealne Pabianickiego Towarzystwa Naukowego

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Zbiory pabianickiego Koła Polskiej Macierzy Szkolnej gromadzone były od 1906 r., w 1908 r. w związku z delegalizacją PMS zbiory muzealne zostały przekazane jednemu z członków Koła, a po utworzeniu Pabianickiego Towarzystwa Naukowego zwrócone przez depozytariuszy. Kolekcja muzealna obejmowała przede wszystkim zbiory przyrodnicze. W 1914 r. część zbiorów uległa zniszczeniu. Od 1918 r. kolekcja zarządzana była przez Polską Macierz Szkolną.

W 1905 roku powstało Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, która w 1906 roku rozpoczęła legalną działalność. Jego siedzibą był Dom Ludowy przy ul. Długiej 15 (ob. ul. Tadeusza Kościuszki 14). Działalność Sekcji muzealnej rozpoczęła się w 1907 roku, w celu utworzenia muzeum. Pierwsze zbiory przyrodnicze ofiarował lekarz i entomolog Witold Eichler oraz członkowie PMS. W 1908 roku, w związku z delegalizacją PMS zbiory muzealne zostały przekazane jednemu z członków Koła, a po utworzeniu Pabianickiego Towarzystwa Naukowego zwrócone przez depozytariuszy. Kolekcja muzealna obejmowała przede wszystkim zbiory przyrodnicze, prezentowane początkowo w jednej sali Domu Ludowego, od 1912 roku w dwóch pomieszczeniach. W 1913 roku muzeum Towarzystwa obejmowało dział przyrodniczy z anatomią, fizjologią, patologią na parterze, oraz etnograficzny, przemysłowy, techniczny, archeologiczny w sali na pierwszym piętrze.

W 1914 roku Dom Ludowy został przejęty przez władze wojskowe, a działalność Towarzystwa została zawieszona. Prawdopodobnie w tym czasie część zbiorów uległa zniszczeniu (obiekty z Kaukazu). W 1917 roku wznowiono działalność Koła PMS, w 1918 roku

Towarzystwo przekształcono na II Koło PMS (od 1918 Koła połączono). W zbiorach muzeum dominowały okazy przyrodnicze z sekcją entomologiczną, od lat dwudziestych starano się poszerzyć dziedzinę zainteresowań o zbiory historyczne związane z dziejami Pabianic. W 1939 roku budynek został przejęty przez władze niemieckie, najprawdopodobniej zbiory muzeum uległy rozproszeniu i zniszczeniu. Po 1945 roku działalności muzeum nie wznowiono. Zachowane obiekty włączono do zbiorów Muzeum Miejskiego (ob. Muzeum Miasta Pabianic).

Zbiory muzealne prezentowane były na Wystawie Przyrodniczej w Łodzi (1910), organizowano również ekspozycje entomologiczne w Pabianicach (1910, 1913).

Daty działalności / zakres czasowy:

1905-03-23 zainicjowanie działalności Polskiej Macierzy Szkolnej w Pabianicach
1906-09-06 uchwalenie statutu Koła Polskiej Macierzy Szkolnej
1907 powstanie sekcji muzealnej PMS
1908 likwidacja PMS i przekazanie muzeum i Domu Ludowego w posiadanie W. Biernackiemu oraz Bronisławowi Gajewiczowi
1908-09-14 zatwierdzenie Statutu „Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego”
1908 stworzenie sekcji muzealnej Towarzystwa
1914 zawieszenie działalności, przeznaczenie Domu Ludowego na budynek dla wojska
1916 wznowienie działalności Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego
1917 oficjalne wznowienie działalności PMS
1918 przekształcenie Towarzystwa Naukowego w Koło Macierzy, wznowienie działalności muzealnej
1930 lata 30. XX w. przejście zbiorów muzealnych pod zarząd oddziału PTK [?]
1939 zajęcie siedziby PMS w Pabianicach przez władze niemieckie

Dostępność

--

Typ relacji instytucji wobec pamięci

--

Rodzaj pamięci

--

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

--

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	część zbiorów: Muzeum Miasta Pabianic Stary Rynek 1/2 95-200 Pabianice	1908: Dom Ludowy, ul. Długa 15 (po 1919 ul. Tadeusza Kościuszki 17, ob. Tadeusza Kościuszki 14) 1938 [?]: ul. Legionów 59
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel. (42) 215 39 82, 215 54 87; 519326275 mail: biuro@muzeum.pabianice.pl www.muzeum.pabianice.pl	XXX
GODZINY OTWARCIA	wt, czw.:10-15; śr., pt.: 10-18; sob., 1-wsza niedz. miesiąca: 12-17; pn nieczynne; bilet norm. 3 zł., ulg.1,50 zł., rodziny – 6 zł., w pt. wstęp bezpłatny	1912: niedziela 17-18, czwartek 18-19; członkowie: wstęp wolny wstęp: 5 kop. po 1919: niedziela 17-19, 20 gr/os; dla dzieci także: poniedziałek 17-19, 5 gr/ os
DYREKTORZY	Ryszard Adamczyk	Witold Eichler; kustosze muzealni
ZARZĄDCA	Miasto Pabianice	Pabianickie Koło Macierzy Szkolnej; Pabianickie Towarzystwo Naukowe
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	Kamienica, Stary Rynek 1/2	Dom Ludowy (2 pomieszczenia)

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Muzeum Towarzystwa Naukowego w Pabjanicach; Muzeum koła P.M.S.; Muzeum Powiatowe Towarzystwa Czytelń Ludowych; Muzeum Krajoznawcze w Pabianicach oddział PTK

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Działalność muzeum związana była z aktywnością Koła Polskiej Macierzy Szkolnej i wynikała z zainteresowań członków koła, przekształconego następnie w Towarzystwo Naukowe. Początkowo były to najprawdopodobniej okazy poglądowe z nauk przyrodniczych, następnie kolekcja przyrodnicza ze specjalizacją entomologiczną, wzbogacona o dodatkowe działy z

zakresu kultury materialnej regionu. Od lat dwudziestych starano się rozwinąć dział historyczny, związane z dziejami miasta, szczególnie w okresie 1914-1918.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Pabianice, powiat Łaski, zbiory przyrodnicze o zasięgu międzynarodowym

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Pabianickie Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, założone w 1905 roku z inicjatywy lokalnych działaczy, od 1906 roku w ramach Polskiej Macierzy Szkolnej, zlikwidowane w 1908 roku i reaktywowane w 1916 roku. Działo do 1939 roku. Od 1991 roku tradycję PMS konstituuje Miejski Ośrodek Kultury. Członkowie założyciele PMS: Tadeusz Makólski prezes; inż. Bolesław Kistleski wiceprezes; dr Witold Eichler sekretarz; Walery Kamieński, skarbnik; dr Edward Ostankiewicz; Jan Hans; Kazimierz Pączkiewicz; Jan Hornostaj; prof. Henryk Lipski;

Pabianickie Towarzystwo Naukowe, założone w 1908 roku na bazie struktur zdelegalizowanego Koła PMS, kontynuowało jego działalność kulturalno-oświatową, w 1918 przekształcone w II Koło PMS, w tym samym roku połączone z pierwszym oddziałem. Członkowie założyciele TN: H. Lipski prezes; dr P. Schroeder wiceprezes; M. Wiśniakowski sekretarz; Bronisław Gajewicz biblioteka i czytelnia; dr W. Eichler muzeum; dr E. Ostaniewicz wykłady; dr Franciszej Jarniński kursy dla analfabetów; inż. B. Kistleski odczyty; J. Osikowski sekcja fotograficzna; W. Kamieński dochody niestałe; inż. Stanisław Jankowski rozrywki i zabawy;

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Witold Eichler 1874-03-23 1960-10-17

lekarz, entomolog, podróżnik, działacz społeczny; od 1913 roku kierownik Muzeum Pabianickiego Towarzystwa Naukowego, po 1919 roku kierownik sekcji muzealnej Polskiej Macierzy Szkolnej w Pabianicach

Władysław Pomianowski – od 1913 kustosz muzeum

J. Osikowski – kierownik sekcji muzealnej Towarzystwa od 1914 (II wiceprezes i skarbnik Towarzystwa)

E. Mieszkowski; T. Piechota – od 1917 przewodniczący sekcji muzealnej; członkowie sekcji muzealnej dyżurowali w muzeum i zajmowali się konserwacją obiektów

Helena (Balcerówna) Salska – w latach 1932-1939 sprawowała opiekę nad Biblioteką Publiczną z ramienia Polskiej Macierzy Szkolnej; kustosz muzeum w latach 1935-1938 [?] (w biogramie figuruje jako „2 lata”)

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Sekcja Muzealna Koła Polskiej Macierzy Szkolnej – zbiory okazów pomocniczych
Sekcja Muzealna Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego – kierowana przez W. Eichlera w 1913 roku liczyła 12 członków, jej celem było zawiadywanie muzeum

Szczegółowa historia instytucji

Na początku XX w. zdecydowano się na wzniesienie w Pabianicach Domu Ludowego, który pierwotnie stanąć miał w parku miejskim. Ostatecznie budynek wzniesiono przy ul. Długiej 15, wg projektu architekta powiatu łaskiego, inż. Lemenego w latach 1903-1904, z funduszy pabianickich fabrykantów i przedsiębiorstw. Początkowo budynek był siedzibą Towarzystwa Przeciwalkoholicznego („Kuratorium Trzeźwości”), założonego z inicjatywy naczelnika powiatu łaskiego. W 1905 r., w wyniku strajków robotniczych, budynek został przekazany Polskiej Macierzy Szkolnej, której działalność, początkowo nielegalną, zainicjowano tego samego roku. Wśród inicjatorów Koła znaleźli się farbiarz i chemik Tadeusz Makólski, inż. Bronisław Kistelski, lekarz i entomolog dr Witold Eichler. W 1906 r. wystąpiono do Zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej (1906) z wnioskiem o uznanie pabianickiego zrzeszenia za Koło Okręgowe, na co otrzymano zgodę. Działalność kolekcjonerska Koła rozpoczęła się w 1907 r. wraz z powstaniem Sekcji muzealnej, której celem miało być utworzenie muzeum. Pierwsze dary wpłynęły już w 1907 r., najważniejszych ofiarodawcą był dr Eichler, ale prawdopodobnie okazy pochodziły także od innych członków Koła.

W 1907 r., wraz z delegalizacją działalności PMS w Królestwie Polskim, rozpoczęto likwidację majątku pabianickiego Koła, w taki sposób, aby umożliwić dalszą działalność organizacji. W tym celu 1908 r. muzeum i Dom Ludowy zostały oddane w posiadanie W. Biernackiemu oraz Bronisławowi Gajewiczowi (członkom danego Koła). Równocześnie podjęto starania powołania nowej instytucji kulturalno-oświatowej.

We wrześniu 1908 r. zatwierdzony został Statutu „Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego”, a w jego ramach rozpoczęła działalność Sekcja muzealna. Działalność Towarzystwa stanowiła kontynuację prac prowadzonych w ramach zawieszonego Koła. Na jego pierwszym posiedzeniu Towarzystwu przekazane zostały Dom Ludowy, biblioteka oraz muzeum od wcześniejszych depozytariuszy. Obecnie trudno ustalić stan posiadania muzeum. Wiadomo, że w 1910 r. kolekcja miała charakter głównie przyrodniczy, a zgromadzone okazy prezentowane były na Wystawie przyrodniczej w Łodzi. Zbiory zapewne rozrastały się dosyć prężnie bowiem w 1912 r. podzielono je na działy: etnograficzny, przemysłowy, techniczny, archeologiczny, przyrodniczy z anatomią, fizjologię, patologię. W tym też roku konieczne było rozszerzenie ekspozycji o dodatkowe pomieszczenia na piętrze przeznaczone na eksponaty przemysłowe. Rok później muzeum zajmowało dwie sale: na parterze

eksponowano dział przyrodniczy z anatomią, fizjologią, patologią; Pozostałe obiekty prezentowano w sali na piętrze. Zbiory przechowywane były w przeszkolonych szafach muzealnych. W 1913 r. kierownictwo nad muzeum przejął dr Eichler. Do 1914 r. w zbiorach znajdowały się obiekty krajowe i zagraniczne, głównie przyrodnicze, pochodzące z darów prywatnych, rzadziej zdobywane na drodze wymiany lub zakupu. W 1914 r. działalność Towarzystwa zawieszono, a budynek Domu Ludowego przeznaczony został na potrzeby wojska (szpital polowy, pomieszczenie dla jeńców). Najprawdopodobniej w tym czasie część okazów została uszkodzona lub zniszczona (szczególnie eksponaty z Kaukazu). Działalność Towarzystwa oraz muzeum została wznowiona w 1916 r., a rok później reaktywowane zostało Koło Polskiej Macierzy Szkolnej. W 1917 r. Towarzystwo zostało przekształcone na II Koło PMS, a konsolidacja obu kół nastąpiła w 1918 r.

Informacje na temat działalności muzeum po 1918 r. są stosunkowo nieliczne. Wiadomo, że kierownictwo nad Sekcją muzealniczą objął dr Eichler, a w 1919 r. wpłynęły do zbiorów nowe okazy. Najprawdopodobniej kolekcja ukierunkowana była nadal na zbiory przyrodnicze, jednak pojawiły się głosy na temat zmiany przesunięcia punktu ciężkości w kierunku zbiorów historycznych. W 1939 r. w budynku Domu Ludowego władze niemieckie zorganizowały obóz przejściowy dla Polaków. Prawdopodobnie większość zbiorów uległa rozproszeniu i zniszczeniu. Działalności muzeum nie reaktywowano, zachowane obiekty włączono do zbiorów Muzeum Miejskiego (ob. Muzeum Miasta Pabianic).

Zwyczajowo przyjmuje się, że do tej instytucji przekazane zostały zbiory przyrodnicze Muzeum Koła Pabianickiej PMS. W 1937 roku w sprawozdaniu dla MWRiOP figuruje „Muzeum Powiatowe Towarzystwa Czytelń Ludowych”, w którego zbiory podzielone zostały na 7 działów: przyroda martwa, ożywiona, górnictwo i przemysł, archeologia, dz. historyczno-artystyczny; dz. archiwalno-geograficzny. Natomiast zgodnie z doniesieniami „Ziemi” w 1938 roku muzeum PTK założyło księgi inwentarzowe, obejmujące 246 obiektów zgromadzonych w 7 działach, analogicznych do wspomnianych w piśmie z 1937 roku. Muzeum znajdowało się wówczas najprawdopodobniej przy ul. Legionów 59, a kustoszem zbiorów była Helena Salska. Sprawdzenia wymagają powiązania Muzeum prowadzonego przez Koło z działalnością Muzeum Oddziału Pabianickiego PTK.

Od 1940 dawny Dom Ludowy pełnił funkcję siedziby policji niemieckiej, od 1945 roku Milicji Obywatelskiej. W tym samym roku przywrócono mu funkcje kulturalno-oświatowe.

ZBIORY

Rodzaj zbiorów

1907:

1910: 1912:

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Liczba okazów:

1912: 2370 okazów + depozyty (wartość: 2494 rb., 4 kop.; depozyty: 145 rb, zakup okazów za 200 rb)

1913: 2467 okazów (dary 90 szt., zakupy 58 szt.)

1925: 194 nowe okazy

1907: zbiory owadów, kolekcja przyrodnicza dr Witolda Eichlera

1910: zbiory przyrodnicze, sprowadzenie okazów fauny z zagranicy; szafy, gabloty, wiele okazów wartościowych wypchanych i spirytusowych;

1912: działy: etnograficzny, przemysłowy, techniczny, archeologiczny, przyrodniczy z anatomią, fizjologia, patologia; okazy krajowe i zagraniczne

1913: okazy przyrodnicze: owady pszczołowe, 27 wypchanych ptaków, 2 wypchane ssaki, 2 gniazda, 17 jaj, pająk ptasznik z Brazylii, skorpion z Afryki, 4 skorupy europejskie z południa Europy

1914: okazy z Kaukazu;

1914: część okazów zaginęła w czasie mobilizacji (kolekcja z Kaukazu)

1919: kilkanaście okazów;

1935: zakupiono kilka eksponatów; archiwalia z lat 1914-1918 (odezwy, bony żywnościowe, legitymacje, pieniądze papierowe, bony loterii)

1945: zachowane obiekty włączono do zbiorów Muzeum Miejskiego (ob. Muzeum Miasta Pabianic)

Muzeum ogólnokształcące obejmujące działy: nauczanie początkowe, geografia, historia, archeologia, numizmatyka, sztuka, etnografia, technologia, przemysł, anatomia, higiena, patologia, zoologia, botanika, mineralogia, geologia, paleontologia, biblioteka. Ponadto w zbiorach znajdowały się okazy mineralogiczne: skamieniałość, odcisk muszli, wycinanki łowickie.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

XXX

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dary, zakupy, wymiana: 1911 - Łódzkiemu Muzeum Nauki i Sztuki przesłano 45 okazów – duplikatów do wymiany

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

1910: pp. H. Włazłowicz, A. Krusche, J. Milicer, dr. W. Eichler.

1913: J. Sobiecki (skamieniałość, odcisk muszli, owady pszczołowe); Józef Milcer z Kielc (2 wypchane ssaki); J. Milier (kolekcja 12 szt. ptaków, 2 gniazda, 12 jaj); J. Olikowski (5 jaj kaczk

cyranki), W. Eichler (pająk ptasznik z Brazylii, skorpion z Afryki, 4 skorupy europejskie z południa Europy, 27 wypchanych ptaków), M. Broniewski (wypchany nur), p. Wołkowicz (2 gwiazdy morskie, kryształy saletry),

1914: W. Eichler, J. Milicer (okazy z Kaukazu)

1936: Teodor Nowak (archiwalia)

Pozostali ofiarodawcy: J. Niemyjska (wycinanki łowickie; kawałek kła mamuta), p. Maciejowski (dokument historyczny), dr Kujawski (kilkanaście różnych monet), J. Eichlerowa (młody wypchany krokodyl), pracownia wypychania p. Łastowskiego (3 węże afrykańskie, koliber z gniazdem, czapla-bączek, małpeczka brazylijska uistiti), J. (gniazda zięby, makolągwy, pokrzewki), J. Osikowski (jajo pawie)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

1910 – udział w Wystawie przyrodniczej w Łodzi

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1910: jedna sala na parterze

1912: przeniesienie zbiorów przemysłowych do pomieszczeń na piętrze

1913: sala na dole: dział przyrodniczy z anatomią, fizjologią, patologią; sala na górze: reszta zbiorów; zaplanowano zakup dwóch oszklonych szaf na zbiory etnograficzne; podobne 2 szafy otrzymano po Wystawie Entomologicznej

Wystawy czasowe

7-17 X 1910 – Wystawa antyalkoholowa (objazdowa)

17 IX – 17 X 1911 – Wystawa przyrodniczo-etnograficzna

1-15 IX 1913 – Wystawa owadoznawcza (entomologiczna) ze zbiorów PTN

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

XXX

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

XXX

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Muzeum Nauki i Sztuki w Łodzi – wymiana eksponatów

Związek Muzeów Polskich - od 1914

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zasięg lokalny – Pabianice, Łódź

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

1912 – 1200 os., w tym 60 dzieci szkolnych z nauczycielami
1921 – 1300 os., w tym 800 dzieci
1923 – 2477 os., w tym 517 dzieci
1924 – 1809 os.
1925 – 2005 os.

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Kronika Krajoznawcza Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany, 1910, r.1, nr 23, s. 367
Wystawa Przyrodniczo-Etnograficzna w Pabianicach, Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany 1911, r.2, nr 26, s. 438-439
Pabianic Rozwój. Dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany, 1912, r. 15, nr 258, s. 7
Pabianic Rozwój. Dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany, 1913, r. 16, nr 115, s. 4
Dane z działalności Pabjan. Tow. Naukowego za rok 1912, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 4, s.2
Pabianic miejscowa. Z Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 5, s.3
Pabianic miejscowa. Z Pabjanickiego Towarzystwa Naukowego, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 32, s.4
Pabianic miejscowa. Z Pabjan. Tow. Naukowego, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 51, s.3
Pabianic miejscowa. Z Pabjan. Tow. Naukowego, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 55, s.2
Pabianic miejscowa. Z Pabjan. Tow. Naukowego, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1913, nr 74, s.3
C. Z., Wystawa entomologiczna w Pabianicach, Muzeum. Czasopismo Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych, 1913, r.29, t.2, z. 4, s. 440
Dane z działalności Pabjan. Towarzystwa Naukowego za 1913 rok, Gazeta Pabjanicka: wychodzi 2 razy tygodniowo, 1914, nr 12, s.1-2
Macierzy Szkolnej w Pabianicach, Godzina Polski: dziennik polityczny, społeczny i literacki, 1916, nr 146, s. 4
Zmiany dział historyczny w muzeum Pabianickim!, Gazeta Pabjanicka: tygodnik społeczny i informacyjny, 1926, nr 7, s. 6-8
Na pamiątkę dwudziestolecia Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Pabianicach: 1905-1925, Pabianice: Koło Polskiej Macierzy Szkolnej 1926
Opzdane z Walnego Zebrania Koła Pol. Macierzy Szkolnej w Pabianicach, Gazeta Pabjanicka: tygodnik społeczny i informacyjny, 1935, nr 14, s. 2
Macierzy Szkolnej w Pabianicach, Gazeta Pabjanicka: tygodnik społeczny i informacyjny, 1936, nr 11, s. 3
Muzeum P.S.M. Gazeta Pabjanicka: tygodnik społeczny i informacyjny, 1936, nr 39, s. 2
Za Ogólnopolską Konferencją Bibliotekarską w Pabianicach: [informator], Pabianice : [s. n.], 1945

Pabianic, oprac. Alina Barszczewska [et al.] ; red. Gryzelda Missalowa, Łódź: Wydawnictwo Łódzkie, 1968
ewik Edward, Zbiory Polskie [...], t. 2, s. 36
ewski Dymitr, Przegląd Muzealny, Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany 1939, r. 24, nr 5-6, s. 166
ński Stanisław, Muzea Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego: 1906-1950, Warszawa : Wydaw. PTTK „Kraj”, 1990, s. 66.

Netografia:

Od Domu Ludowego do Miejskiego Ośrodka Kultury,
http://www.mokpabianice.eu/mokbook/015_DomLudowy.pdf [19.02.2018]
Sławomir Saładaj, Macierz Szkolna w Pabjanicach,
<https://um.pabianice.pl/artukul/110/191/macierz-szkolna-w-pabjanicach> [19.02.2018]
Salska Helena (numer obozowy 2323), <http://www.genealogia.okiem.pl/forum/viewtopic.php?f=52&t=9493>, [28.02.2018]

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

AAN:

MWRiOP 14-0, 7002, Wydział Sztuki, muzea, różne materiały edukacyjne, k. 17;
MWRiOP 14-0, 7006, Wydział Sztuki, muzea alfabetycznie wg miejscowości t. 3, Łódź-Żywiec, k. 69;

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Na pamiątkę dwudziestolecia Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Pabjanicach: 1905-1925, Pabjanice: Koło Polskiej Macierzy Szkolnej 1926

Ciekawe cytaty

„Muzeum pabjanickie pod względem ilości eksponatów do przyrody żywej o całe niebo wyżej od piotrkowskiego, lecz działu historycznego nie posiada. [...] Pabjaniczanie! Weźmy sobie za punkt honoru sprawę utworzenia działu historii naszego miasta w muzeum. Wszystkie urzędy, instytucje, osoby, prywatne winny złożyć w muzeum najdrobniejsze choćby zabytki! Nie można dać danej rzeczy na własność, dajmy w depozyt, nie możemy dać oryginału stwórzmy wierną kopję!”, GP, 1926, nr 7

UWAGI:

Ustalenia wymaga działalność muzeum w latach 1919-1939

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

2018-02-28

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

XXX

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	Pabianice
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	Muzeum Nauki i Sztuki w Łodzi
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	